ПЕРША ЛАСТІВКА УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ

ДЛЯ

УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІЖИ В КАНАДІ

ЗЛАДИВ

П. ВАСИЛЇВ.

[1917]

УКРАЇНСЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА
В КАНАДІ

ПЕРША ЛАСТІВКА УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ

ДЛЯ

УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІЖИ В КАНАДІ

ЗЛАДИВ

П. ВАСИЛІВ.

ВІННІПЕГ, МАН., 1917.

УКРАЇНСЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА
212-214 Dufferin Ave. - Winnipeg, Canada

ПЕРЕДНЕ СЛОВО.

Довгий час відчуває ся в нас брак співанника для дітий, що мігби служити підручником при науці співу шкільної дітвори, а такий брак мусить відємно відбивати ся і на виховаю молодого поколїня. Не маючи підручника учитель при найліпшій воли не може дати дітям того, що давби, маючи підручник.

Щоби сьому бракови бодай вчасти зарадити, зладив я отсей співанник і вірю, що стане він богатьом нашим учителям в пригоді, а дїтворі — українським ученикам і ученицям стане він невідступним товаришем. Тому не відрічи буде тут сказати кілька слів про наші українські пісні. І так:

Коли порівнати українські народні пісні з піснями других народів, то пісні українські стоять на першім місци своєю красою. Тому не диво, що їх так високо цінять і ними захоплюють ся також чужі люди.

Для нас Українців наші пісні, се велике наше культурне майно, великий скарб, якого нам чужі люди завидують, і тому то нашим обовязком берегчи сей скарб, дорожити ним і передавати в спадщинї з поколїня в поколїнє.

Ми мусимо завсїгди памятати, яке значінє мають пісні в житю народу. Коли прислухаємось до наших пісень, то побачимо, що в них нїби в зеркалї відбиває ся ціле житє народу,

його душа — все, чим він радіє, від чого терпить; почуємо тугу, з якою згадує бувальщину, і надію, яка веде його в будучність.

Словом — Українська пісня се дзвін, що розбуджує сонних, завертає заблудших на праву дорогу і кличе всіх до братаня і згоди.

Тому власне можна запитати: Чи є що кращого, милійшого над нашу пісню, що пливе з серця — чиста невинна, без примусу, без штучної краси. Досить хвильку прислухатись українській пісни, щоби почути, що справді: — „звук єї небесний, грімкий благовістний, а в кождім звуці Руське Серце бє”.

І тому то моїм бажанєм є, щоби отсей співанник послужив першим провідником на дорозї до царства української пісні. Тямлячи свою задачу я підбирав власне мельодії найбільше відомих наших пісень, щоби дитина вивчивши ся сї мельодії, могла колись не знані їй нинї пісні співати.

Ще кілька слів про жерело сего Співанника. Для уложеня його послугував ся я „Українською Музою” і шкільними співанниками Воробкевича і Навроцького, збираючи те, що придасть ся при виучуваню концертів, при уладженю прогульок, або і для щоденного ужитку. Може б було ліпше видати співанник з нотами, та се вимагалоб кошту, однак брак нот мусить вчасти винадгородити і се, що мельодії пісень в сїм співаннику загально звісні.

Про велике значінє співу в школї не треба

здає ся і говорити. Кождий учитель-педаґоґ знає се аж надто добре. Тим то сподіватись треба, що Товариші Учителї стрінуть сю першу „Ластівку Пісень” прихильно і знайдуть в ній щирого і потрібного гостя.

П. В.[асилів]

ПЕРША ЛАСТІВКА УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ

ЧАСТЬ ПЕРША

РІДНА МОВА.

(На нуту: Як то любо).

Мово рідна, слово рідне!
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
А лиш камінь має.

Як ту мову мож забути,
Котрою учила
Нас всіх ненька говорити,
Ненька наша мила?...

Ой, тому плекайте, діти,
Рідненькую мову,
І учіть ся говорити
Своїм рідним словом!

Мово рідна, слово рідне, —
Хто вас забуває,

Той у грудях не серденько,
А лиш камінь має!

Із. Воробкевич.

———0———

ДЕ ЗГОДА В РОДИНЇ.

Де згода в родинї, де мир і тишина,
Щасливі там люди, блаженна сторона.
Їх Бог благословляє, добро їм посилає,
2. І з ними вік живе.

Де згоди немає, і де мир не царить,
Там Господь не витає, добром їх не дарить.
З хором їх всї пожитки, худоба і дїтки,
2. Зникає мов той дим.

———0———

І Я УМІЮ ПІСНЮ.

(На нуту: Взяв би я бандуру)

Й я умію пісню, вмію не одну,
Тихо мило-звучну, грімко голосну.
Я люблю ті пісні, бо сам їх зложив
В тихі хвилї щастя, в хвилї, як тужив.
Одна сільський дзвінок нагадує менї,
Як в сумерк вечірний звенить в тишинї;
Друга сум наводить, стає понурим світ.
Мов вітер хмари кличе, на ясний небозвід.
Ой зароять ся разом крилатії думки.
Бренять, летять і вють ся, як в пасїцї пчілки.

И. Маковей.

І ШУМИТЬ І ГУДЕ.

І шумить і гуде, дрібний дощик іде.
Взавтра діти, школярики, день хороший буде.

Підем в гай, де ручай сіножатком тече;
Де старий пастух Никола, кози вівці, дріб пасе.

О заклятім царю скаже казку він нам,—
Щоб до него приходити, він просив нас вчера сам

Зза горба, вже дуга виглядає, воду пє,
Взавтра хлопці, школярики, день хороший буде.

———0———

ВОРОНИЙ.

(На нуту: І шумить і гуде).

І шумить і гуде, дрібний дощик іде,
А хтож мого вороного напоїти поведе?

Ой ніхто не веде, поведу я его сам —
Ще й моєму вороному за драбинку сінця [дам.

Ой сіньця я му дам, ще й солімки встелю;
А як буду вже великий, осідлати го звелю.

Осідлати звелю, тай поїду у зруб;
Вороненький мені милий, вороненький мені [люб.

Ю. Федькович.

ОЙ ПІДУ Я ЗА ДУНАЙ.

Синий, синий то Дунай,
Краю рідний ох прощай!
І ха! і ха, ха!
Краю рідний, ох прощай.

Хто би вдома все сидів,
І одну лиш пісню пів?
І ха! і ха, ха!
І одну лиш пісню пів.

Піду, піду в чужину,
Може долю там найду.
І ха! і ха, ха!
Може долю там найду.

Верну, верну із грішми,
З далекої чужини.
І ха! і ха, ха!
З далекої чужини.

В дома куплю хатку й сад,
І заложу виноград.
І ха! і ха, ха!
І заложу виноград.

Д. М.

ГЕЙ, УЧІМ СЯ!

(На нуту: Як перших дві стрічки з
(„Гей Поїхав Ревуха).

Гей, учім ся, братя милі,
Поки молоденькі!
Хто постарів ся неуком,
Тому дні гіренькі.

Гей, учім ся, щиро пильно.
Читати, писати...
Бож то шкода молодії —
Літа марнувати!

Ой не красно школяреви
О нічім не знати.
Тож то стидно і погано,
Туманом ся звати.

Тож учім ся і науку
Добуваймо всюди,
А з нас будуть гарні люди,
І заразд нам буде.

———0———

ЧЕМНІ ШКОЛЯРІ.

(На нуту: Дощик, дощик, капає дрібненько).

Ходім хлопці у лісок,
В лісок зелененький!
Там побачим канарочку —
В корчику маленькім.

У лісочок, хлопці жваві,
Ходімо борзенько,
Там побачим, на дубоньку,
Вивірку жовтеньку.

У лісок! там сьвіженько
Хвильку погуляєм —
Тай до школи з охотою
Знову повертаєм.

Пішли хлопці у лісок:
Сьвіжих сил набрали,
Наслухались співу птичок
Й зіля назбирали.

А із зіля дівчатонька
Віночки сплітали, —
Й віночками головоньки ,
Свої украшали.

П. Василів.

———0———

НЕ ЗІТХАЙ.

(На нуту: І шумить і гуде).

Не зітхай, а працюй,
Поки сили ще є,—
Тільки праця одна
Гарні жнива дає.

Не зітхай, а працюй,
Часу марне не гай,—

Праці щирої жде
Вже давно рідний край.

Не зітхай, а працюй,
І одно памятай:
Тільки праця одна
Захистить рідний край.

Трохим М. Романченко.

———0———

ПІСНЯ З СЕЛА.

(На нуту: Де згода в родині).

Забуті ми, забуті,
І світом, і людьми,
Дрімаємо у мраці
Рідн есенької тьми!

У нас порядок давний
І давний обичай, —
Від ранку аж до ночи
Роби, не спочивай!

Ми люди не змінчиві —
Тут син такий самий,
Який колись був батько:
Покірний і німий...

Лиш дівчина співає,
Та швидко і вона

Замовкне за нелюбом
Застрашена, сумна...

У путах та у злиднях
Утративши красу,
Немов підтята квітка,
Зівяне без часу...

Забуті ми, забуті
І світом, і людьми,
Дрімаємо у мраці
Ріднесенької тьми...

Т. Галіп.

———0———

КОВАЛЕВА ПІСНЯ.

(На нуту: І шумить і гуде).

Біля гаю в селї на високім шпилї;
Коваль кузню нову має,
І весело в нїй співає.
Я коваль-робітник, працювати привик;
Стук-грюк, грюк-стук, стук, грюк,
[стук, стук
Працювати привик.
У ночі я свічу, молотком стукочу,
Стук-грюк, грюк-стук, стук, грюк,
[стук, стук,
Молотком стукочу.
Огонь в кузнї горить, жваво праця кипить,
Стук-грюк, грюк-стук, стук, грюк,
[стук, стук,

Жваво праця кипить.
До зорі ще встаю, сталь, зелїзо кую,
Сталь, зелїзо кую,
Щей пісень співаю.
Хай ся пісня ясна, і гучна й голосна,
В сих піснях я зову, кувать долю нову,
Стук-грюк, грюк-стук, стук, грюк,
[стук, стук
Кувать долю нову.
Хай усюди луна,
Бо безсмертна вона.

Н. Онацький.

———0———

ОЙ ПІДУ Я ДО МЛИНА.

Ой піду я. до млина, до млина.
Бо вже млива в нас нема, в нас нема.
Мельник сипле жито,
Зерном кіш набито,
Пустить камінь аж гуде,
Взавтра вже мука буде.

Вчера дощик ой спадав, ой спадав.
І водиці нам придбав, нам придбав.
Грають всї потоки,
Повні вже лотоки,
Не завізно у млині
Знають теє у селї!

Тут готова вже мука, вже мука...
Мамцю люба, коли твоя рука

Хліб спече той Божий,
Я здоровий гожий,
Бо хліб добрий лише ти,
Мамцю, вмієш нам печи.

———0———

ЯК ТО ЛЮБО!

(На нуту: Козак коня напував).

Як то любо, як то мило,
На родині жити!
Рідним словом, в рідних піснях,
Господа хвалити.

Рідне слово мені любе,
Як отець та мати...
Рідна мова ми дорозша
Ніж жовті дукати.

Рідним словом я горджу ся,
Ним говорю, пишу,
Рідну мову, рідну пісню
Ніколи не лишу.

Рідним словом я заплачу,
Рідним пожурю ся.
Рідну пісню заспіваю
Тай розвеселю ся!

ПІСНЯ ДІВЧИНИ.

Як була я мала, мала,
Охоти до книг не мала.
2. Го, го, — го, го! гоя, гоя!
Головонько бідна моя.

А тепер я вже більшенька,
До школи ходить раденька.
2. Го, го — го, го! гоя, гоя!
Наука охота моя.

Коб більш розуму в нас було,
Много лиха би минуло.
2. Го, го, — го, го! гоя, гоя!
Много лиха би минуло!

І ви сестри, ви дївчата,
Не жармуйте небожата,
2. Школи ви не сороміть ся,
До науки всї горніть ся.

Чи лиш хлопцям розум мати,
А нам темними стати?
2. Го, го, — го, го! гоя, гоя!
Гріх великий вся засоя.

О. Попович.

ВОРОБЕЦЬ В ЗИМІ.

(На нуту: Ой не ходи Грицю)

Сів воробчик задумав ся,
Що йому робити?
Як йому зиму ту довгу,
Люту пережити?

Як поглянув на село він,
Тай став щебетати:
„Ой в стодолї знайду збіже,
В стрісї буду спати”.

Не журіть ся, братя милі,
Всї села тримаймось.
І хоч як мороз потисне
Свого не зрікаймось!

Ми хоч бідні і сіренькі,
Добре серце маєм —
Ми всї тут и породились,
Тут і помираєм.

В. Н.

———0———

ПІСНЯ РІЛЬНИКА.

(На нуту: з тої гори високої).

На рілї малій, зеленій,
Жайворон співає,
А насінячком господар
Поле обсїває.

Обсїває, Бога молить
Щоб хліб уродив ся,
Щоб у зиму довгу, люту
Гірко не журив ся.

Зародила ся пшениця,
Й жито колосисте,
Без горошку і без хопти,
Зерно в зерно чисте.

А господар наш до Бога
Руки підіймає,
За врожай і за погоду
Вдяку му складає.

Данило Млака.

———0———

НАША ХАТКА.

(На нуту: Козак пана не знав з віку).

Наша хатка мов палатка,
Хоч не показненька,
Небогата, деревляна,
Но своя рідненька.

Ще і приспа попри хаті,
А хата біленька,
На подвірю, як барвінок,
Трава зелененька.

І садочок, як віночок,
Хатчину квітчає...
У віконце з неба сонце,
В хату споглядає.

Там чистенько і гарненько,
Там все у порядку;
Сам Бог дбає, доглядає
Ту маленьку хатку.

Д. М.

———0———

ПІДЛИСЄ.

(На нуту: Шумлять верби).

Шуми вітре, шуми буйний,
На ліси, на гори.
Мою журну неси думку
На підлиські двори.

Там спочинеш, моя думо,
В зеленій соснині.
Журбу збудеш, натішиш ся
У лихій годині.

Там ти скаже дуб старенький,
І оден і другий,
Як там жив я, ще маленький,
Без журби, без туги.

Там ти скаже та соснина
Й уся деревина.
Як там любо дні минали,
Свитала година.

У садочку, соловейко,
Щебетав пісеньки
Розвивав ми пісеньками
Літа молоденькі.

Мар. Шашкевич.

УКРАЇНА.

(На нуту: Козак пана не знав з віка).

Наша славна Україна,
Наше щастє і наш рай!
Чи є в світі де країна
2. Ще милійша за наш край?

I щасливі й злі години
Ми для неї живемо,
На Вкраїні й для Вкраїни
2. Будем жити й помремо.

Не змогли нас супостати
У кайдани взять свої:
Ми боронім наші хати,
2. Наші тихії гаї.

Не вмирає наша слава,
Не змирає наша честь,
Бо живе в нас сила жвава,
2. Бо робітники в нас єсть.

Гей, хто хоче всім свободи,
Поєднаймось, як брати!
Сонцем правди, світом згоди
2. Боже, шлях нам осьвіти!

Хай забудеть ся недоля
I неслава давних літ,
Щастя ж рівне, рівна воля
2. Засіяють на весь світ.

Вол. І. Самійленко.

СОЛОВЕЙКОВА ПІСНЯ.

(На нуту: Гарбуз білий качає ся).

У зеленій, у ліщині
Красна пісенька гуде,
По цьвітистій, по долині
Милим гомоном іде.

Соловею, гей співаче,
Та чому ти всамоті?
Твоя пісня тьохка, плаче,
Чом не в пташинім гурті?

„Я співаю пісню щиру
З мого серця глибини,
В ній дзвоню надію, віру,
Чарівні любовні сни.

Пісня мусить бути чиста,
Як ангелів ясних лик,
Як та сліз роса перлиста,
Щоб її не нищив крик...“

У зеленій, у ліщині
Красна пісенька гуде,
По цьвітистій, по долині
Людям в саме серце йде...

Сильвестер Яричевський.

ПЕКОЛЬНА СМОЛА.

(На нуту: Ой Джиґуне, Джиґуне).

Раз на мові ксьондз казав:
„Не впивайтесь, люди;
На тім світї вам смола,
Замість вина буде!"

Ото оден і захтїв
Смоли скоштувати:
Каже собі два „бички"
За копійку дати.

Випив оден, — посвистав,
Другий випиває...
Посмакував, посвистав,
Далї промовляє:

А всеж не тужити:
„Та гіркаж вона, ґірка!
Як ся втягне чоловік,
То й те буде пити".

Ст. Руданський.

———0———

ЖУРБА.

Стоїть гора високая,
Попід горою гай,
Зелений гай, густесенький
Неначе справдї рай.

Під гаєм веть ся річенька,
Як скло, вода блищить;
Долиною зеленою
Кудись вона біжить.

Край берега, у затишку
Привязані човни;
А три верби схилили ся,
Мов журять ся вони.

Що пройде любе літечко,
Повіють холода,
Осиплеть ся їх листячко,
І понесе вода.

Журю ся й я над річкою...
Біжить вона, шумить,
А в мене бідне серденько
І мліє, і болить.

Ой річенько, голубонько!
Як филеньки твої,
Минули дні щасливії
І радощі мої.

До тебе, люба річенько,
Ще вернеть ся весна;
А молодість не вернеть ся...
Не вернеть ся вона!...

Стоїть гора високая,
Зелений гай шумить;

Пташки співають голосно,
І річенька блищить.

Як хороше, як весело
На білім світі жить!..
Чомуж у мене серденько
І мліє, і болить?

Болить воно та журить ся,
Що вернеть ся весна,
А молодість не вернеть ся,
Не вернеть ся вона!

Слова Л. Глібова.

МАРШ РУСЬКИХ ДІТИЙ.

(На нуту: Зеленая рута).

Гей, там дітвора руська йде,
І на переді стяг несе;
А краска стягу жовтий цьвіт,
На синім поли як блакит.

А на прапорі тім скала,
А під скалою видно льва, —
І клич, що грімко в бій зове:
„За Русь Вкраїну хто живе!"

Гей, як скала ся, ми тверді,
Поляжем в бою, не в ярмі!
Бо хоч малі ще дітваки,
Терпіти вчили нас батьки.

Як льви підемо в боротьбу
За України свободу,
І присягаєм: не спічнем, —
Поки кайданів не пірвем!

Віра Лебедова.

———0———

ДЕ Є НАША ВІТЧИНА.

(Народна мельодія).

Де є наша вітчина,
Де пшениця, ячмена,
І де жита есть досить,
Куди голод не гостить.
    Ой, на, на, ой на, на,
    Ой, там наша вітчина.

Така наша вітчина,
Над ню в світі вже нема,
Всего, всего в ній досить
Аж ся серце веселить.
    Ой, на, на, ой, на, на,
    Така наша вітчина.

———0———

ШАНУЙТЕ СТАРШИХ.

(На нуту: Чом так скрито).

Діти любі, каже мати,
Треба старших шанувати!
    То дасть Господь всего світа
    Й вам прожити дові літа.

Старість бо не радість, діти,
Много треба претерпіти,
Много думать, працювати,
Треба старших шанувати.

———0———

НОВИЙ КОЗАЧИЙ РІД.

Разом, братя! ціль одна,
У ряди ставаймо!
Сили розвиваймо,
2. Увільнити з під ярма
Рідную країну,
Нашу Україну.

Серце билось все у нас,
Дух не згас ніколи,
Віками в неволи.
2. Підем все в перед всі враз!
Сили розвинемо,
Духа піднесемо.

Бистрий зір і смілий хід,
Сильну грудь і руки,
Карний дух до злуки,
2. Знайде наш козачий рід!
Волю добувати,
Світу дорівнати.

О. Березинська.

ЩАСТЬ НАМ, БОЖЕ!

Щасть нам, Боже, щасть нам, щасть!
Розвивати руський цьвіт.
Бог нам, з неба, сили дасть —
І сотворим новий світ.

Нуже братя, нуж ділати
Поки є ще путь пред нами:
Шоби світу показати,
Що ми є ще Русинами!

Щасть нам, Боже, щасть нам, щасть!
Зачинати в добрий час.
Таж за нами божа власть,
Таж і нарід наш не згас.

Славу нашу повитаєм,
Руським серцем, руським словом
І весело заспіваєм,
Над Бескидом гуком, громом.

І. Любович.

НЕ ЖУРІТЬ СЯ БРАТЯ.

(На нуту: Ой Джиґуне, Джиґуне).

Не журіть ся братя,
Що доля щербата:
Попрацюймо, погарюймо
Тай стане богата.

Ти батьку Тарасе
Загрій серце наше;

Научи нас працювати
Там де племя наше.

Ви братя пращайте,
Тай не нарікайте:
Чим ми мали погостили,
Решта вибачайте!

———0———

ПРИ КОЛИСЦЇ.

(На нуту: Красна дївице).

Темнїє дитино,
І тихне усе,
Вже місяць на на небі
Легонько пливе,
В колисцї лежати
Солодко тобі,
І там колисатись
В солодкому снї.

Лежи-ж тут дитино,
Мов ангел святий,
Замкни вже твій ротик
Румяний, малий;
Як мушка на тебе
Сїдати буде,
То ненька рукою
Єї прожене.

Щасливо, дитино,
В колисцї дрімай,

Чи чуєш, як мило
Озвав ся той гай?
До сну там співає
Тобі соловій,
Дрімай же солодко,
Ангелику мій.

Д. М. … …

———0———

НЕ ПОРА.

Не пора, не пора, не пора
Москалеви й Ляхови служить!
Довершилась України кривда стара,—
Нам пора для України жить.

Не пора, не пора, не пора
За тиранів пролить свою кров,
І любити царя, що наш люд обдира,—
Для України наша любов.

Не пора, не пора, не пора
В рідну хату вносити роздор!
Най пропаде незгоди проклята мара!
Під України єднаймось прапор!

Бо пора се великає єсть:
У завзятій важкій боротьбі —
Ми поляжем, щоб волю і щастє і честь,
Рідний краю, здобути тобі.

І. Франко.

ЧАСТЬ ДРУГА

НАШІ ПІСНЇ.

(На нуту: На долинї при Чигиринї).

А ті думи, пісні наші
Наче перли миготять!
А їх звуки, смутку повні,
Так на серці ваготять.

З глубин серця вони родом,
А ховались по степах,
На могилах спочивали,
Годувались по хатах...

І чому в тих піснях рідних
Чуєш нашу долю всю,
Чуєш слези і неволю,
Наші труди, і журбу.

Та лиш ними вкоїш горе,
Що заляже руську грудь;
Як їх звуки тихим миром
Твоє серце обнимуть.

В. І. Масляк.

———0———

ЛЮБОВ РІДНОЇ ЗЕМЛЇ.

(На нуту: Там на горі крута вежа).

Пісні иншої не знаю,
Знаю тільки пісні одну.

Пісень про тебе, рідна земле,
І про долю лиш твою.

Най гордить ся хто чим може,
Не завидую йому,
А тебе моя Вкраїно
Я над все, над все люблю.

Ще люблю я слово рідне,
Що до серця промовля,
І чудову нашу казку,
Що враз бавить і навча.

І перекази і думи,
Ті перлини старини,
Нашу пісню, повну чару,
Невмирущої краси.

Ще люблю я наші гори
І дрімучі їх ліси;
Сумовиті таємничі,
Як поета мрії-сни...

Так любов моя обняла,
Весь твій чар, твою красу,
А хоч ти у горю, Нене,
Я над все тебе люблю.

ДО НОЧІ.

(На нуту: Родимий Краю).

Ніченько, нічко зоряна, ясна,
Тихо пестлива, мрійно прекрасна!
Повна ти сили, повна ти волї,
Може, ти, нічко, владна і в долї?

Небо блакитне, хмари летючі,
Місяцю ясний, зорі блискучі,
Зглянътесь на землю, шліте з росою
Всім безталанним чари спокою.

О, чарівнице, нічко принадна
Все поробити з нами ти владна.
Так заподій ти — хай, як у морі,
В серції людському тоне все горе...

М. Ф. Чернявський.

———0———

Я ЩАСНИЙ.

Я щасний руську матір маю,
І ревний Русин мій отець,
Я тим над все ся величаю,
Щом щиро руський молодець!

До руськой пісні мої груди,
До руськой віри серце бє.
Для України мої труди,
Для України все жите.

Житя, ту дорогу билину
Плекати вірне я готов:
За руськую житя годину
З мойго серця давби кров.

———0———

ЛЮБИ!...

(На нуту: Я нещасний).

Люби, мій брате, край свій рідний,
Широкий, пишний, гарний край,
Бо він любви твоєї гідний,
Бо в нїм лиш знайдеш щастя май...

Люби і слово те рідненьке,
Що ненька вчила тя колись...
Воно так звучне, так миленьке —
Люби його — і ним гордись!

Люби велику всю родину
Убогий нарід рідний свій,
В остатню жизні ще годину,
Чи в добрій долї, чи лихій.

Люби всім серцем і душею!
В любві ти ціль свою знайдеш,
Придбаєш другим щастя нею,
В любві спокійно ти спічнеш...

ТУГА ЗА РІДНЕЮ.

На чужинї загибаю марно житя йде
За родиною глядаю, а деж вона где?
О. мій Боже, милостивий, верниж мя домів!
Най почую хоч раз милий звук родинних слів.

Звідтам легше вітер віє, де родимий край,
Там инакше вечеріє, там то щастя — рай!
Бож мя гадка туди тягне, тож і сну нема —
Поки серце там не ляже, не усхне слеза...

———0———

КРАЮ МІЙ РІДНИЙ.

(На нуту: В чарах коханя...)

Краю мій рідний, занедбаний краю,
Деж те сподіване щастє твоє?
Краєть ся серце від болю, одчаю,
Як тільки долю твою згадаю...

Люду мій бідний, окрадений люду!
Що я побачив у твоїх очах,
То вже до віку того не забуду;
Всюди му бачити — голод і жах.

М. К. Вороний.

———0———

ВЕСНА.

(На нуту: Кину кужіль)

Глянь! Весна на дворі!
Ллєть ся чар по землї,

Ллєть ся думка твоя,
По просторі гуля.

Тихо серце тремтить,
Тихше гадка летить,
На мрійних крилах сна
Весь простір обійма.

Ніжно в серця пита:
Звідки чари житя?
Звідки світ, звідки май?
Звідки тихий сей рай?

Чия пісня звенить?
Чий се голос бренить?
Звідки зелень, квітки?
Звідки пташки-дітки?

Як травиця зійшла?
Звідки радість прийшла?
Де границя, де край?
Де кінчить ся сей рай?

Серце каже в отвіт:
Сей блаженний привіт,
Се блаженне чутє, —
То сам Бог, то Житє!

ЧОМ ЗЕМЛЕ МОЯ?

Чом, чом, чом земле моя
Так люба ти мені?
Так люба ти мені?
Чом, чом, чом земле моя
Чарує так мене,
Краса твоя?

Чим, чим, чим манить мене
Пташні твоєї спів?
Душистий цьвіт лісів?
Чим, чим, чим манить мене
Водиця струй твоїх,
Що тут пливе?

Тим, тим, тим, дитино знай
Бо тут ти вперше світ
Узріла в весні літ, —
Тим, тим, тим дитино знай
Бо гори ті, ліси
Твій рідний край!

Тут, тут, тут діди твої
Пролили кров свою
За віру й свободу,
Тут, тут, тут усі твої,
Найблизші серденьку
І дорогі!

ЗГАДАЮ ПРО УКРАЇНУ.

(На нуту: Я нещасний).

Згадаю про ту Україну
Забуту в далекім краю,
2. Вкраїну, де щасте покинув,
Де душу покинув свою.

Вкраїну, де степом синіють
Могили; де плаче сова;
2. Де в північ цвите на могилах
Плакун, — запороська трава.

Барвінок в садку зеленіє,
І явір край поля дріма,
2. Злетів би на ту Україну,
Та крил, крил у мене нема.

В. Тарноградський.

———0———

МОЇЙ МАТЕРИ.

(На нуту: Гоп мої гречаники).

Мати, мати! не жури ся,
Не сумуй, не проклинай...
Я і сам ходжу як смуток,
З серцем змученим у край.

Ой, на щож малу дитину
Доручила ти степам?!...
Над степами сяє сонце
І вітри гуляють там.

Сонце звало мене в небо
В море неба, від землї,
І про край якийсь розкішний
Клекотали журавлї...

Темні віхорі крутились,
Бились з горами вітри...
Сам я бачив, як котились ,
Сїрі каменї з гори.

А квітки в траві пахнїли,
Степ широкий хвилювавсь
І до мене цїлий всесвіт,
Мати! всесвіт усміхавсь...

І зробившись рідним братом
Вітру, простору і трав,
Кидав я нудну роботу
І в зелений степ тїкав.

Не кляни, о рідна мати:
Я і сам себе кляну,,,
Вмер би радо... так сама ти,
Знаю ляжеш у труну.

Над степами сяє сонце
І вітри гуляють там...
Ой, нащо ж малу дитину
Доручила ти степам?!

О. Олесь.

ЗНОВУ СОНЦЕ.

(На нуту: Разом братя ціль одна).

Знову сонце, зелень, квіти,
Пташечки з піснями (2).
Слїзми втїхи плачуть віти,
Запахло садами (2).

Зацвило в діброві, в полї, —
Не бажав би й раю (2).
Чом же ти не маєш долї,
Не цвитеш, мій краю (2).

Павло А. Грабовський.

———0———

НУЖЕ БРАТЕ!

(На нуту: Гоп мої гречаники).

Нуже, брате, руку дай,
Не ридай сльозами,
Лиш до Січи приставай
Бий ся з ворогами!

А у бою скорше ми
Ляжем головами, —
Ніж би мали вороги
Взяти верх над нами!

Що кому зі слїз гірких?
То діточі річи!
Хлопців жвавих та сильних
Треба конче в Січи!

А в тій Січи ти найдеш
Розривку й науку;
Тож скажи чи пристаєш?
Дайно, друже, руку.

Наша праця і наш рух
Кождого зваблює;
В сильнім тілї вільний дух —
Всїх переконає!

Тож до Січи всі у раз,
До Сокола, братя,
Се відродить силу в нас
Справність і завзятя!

Вижене з нас лїнь давну
А додасть охоти,
Нам за нашу вітчину
Знову до роботи.

І вороги нас тодї
Будуть поважати,
Як ви в згодї і в дружбі
Будем проживати.

Так добудем честь собі,
Славу для народу
Нашій бодрій вітчинї
Виборем свободу!

І вороги нас тодї
Будуть поважати,

Як ми в згоді і дружбі
Будем проживати.

———0———

ЗГАДКА.

Де Дніпро наш котить филї,
Рве стрімкі пороги,
Там Вкраїна все зелена
Славний край розлогий.
Там козацтво виростало,
Слави, волї добувало,
Україна, Україна
Славний край козацький.

Там де Чорне море грає,
Буг, Днїстер филюють,
Де шляхами, де степами
Чумаки вандрують,.
Там за нарід і за віру
Ніс козак житє в офіру,
Україна, Україна,
Славний край козацький.

І не стало Запорожа
Вже нема гетьманів,
Над степами України
Чути звук кайданів.
І мов сонця цьвітка в полї
Воскресеня жде і волї,
Україна, Україна,
Савний край козацький.

РЕВЕ ТА СТОГНЕ.

Реве та стогне, Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
До долу верби гне високі,
Горами хвилї підійма.

І блїдий місяць на ту пору,
Із хмари де-де виглядав,—
Неначе човен в синім морю,
То виринав, то потопав.

Ще треті півнї не співали,
Нїхто нїгде не гомонїв,
Сичі в гаю перекликались,
Та ясень раз-ураз скрипів.

Т. Шевченко.

———0———

ВЗЯВ БИ Я БАНДУРУ.

Взяв би я бандуру, настроїв, заграв,
2. Щоби голос піснї до небес лунав.

Нивами, водами, понад лугів цьвіт,
2. Гей, летїлаб пісня у далекий світ.

Луналаби пісня, мрій моїх дитя,
2. Між зневіру внеслаб новий клич житя.

До борби кріпилаб за добро, красу,
2. За бездомний нарід, за справу святу.

Минула би пісня, гей той цьвіт вишень,
2. Солодка як мрія, палка як огень.

А деб не торкнулась крайчиком крилець.
2. Там спливалаб радість до симнух
[сердець.

Віра Лебедова.

———0———

Соловій.

Не щебечи, соловейку, на зорі раненько,
Не щебечи, малюсенький, під вікном близенько.

Твоя пісня дуже гарна, ти гарно співаєш,
Ти щасливий: все співаєш, бо гніздочко маєш.

А я бідний, безталанний, без кутка, без хати,
Не довелось мені в світі, весело співати.

Ти лети, співай тим людям, котрі веселять ся.
Вони піснею твоєю, будуть забавлять ся.

А мені такая пісня, душу роздирає,
Гірше бється ся в грудях серце, аж дух завмирає.

Мені пугач так годить ся: стогне — не співає...
Нехай стогне, коло мене, та смерть ізвіщае.

В. М. Забіла.

НА СМЕРТЬ ШЕВЧЕНКА.

(На нуту: Шумлять верби).

Поховали... тихесенько
Україна плаче,
Поховали дух великий
І серце горяче.

Поховала наша мати
Найкрасшого сина, —
Вічну память заспівала
Уся Україна.

Ні, не всього поховали
Тебе на чужині,....
Твоє слово животворне
Живе на Вкраїні.

Твоя думка, твоя пісня
По вік не загине
Поки буде рости-жити
Козацька дитина.

Твоє слово із малечку,
Повитвердять діти;
Будеш з ними зеленіти
Український квіте!

Теє жито, щось посіяв
Зійде... жати будем!..
Розбудив еси нас, батьку,
Тебе не забудем.

В. Кулик.

МАРШ ШКОЛЯРСЬКИЙ.

(На нуту: Соколи, Соколи).

Школяре, школяре чоло до гори,
Най око і серце радіє!
Ніхто з нас тепер чей не знає жури,
Бо школа нам кривди не діє.
Гей, мило згадаєм колись ми той час,
Коли ми до школи ходили;
Як бавились, вчились, співали всї враз,
Як весело, щасно в нїй жили.

Ми в школї навчились любити своє,
І не забувати нїколи
Свій край, свою мову, що було і є,
Се памятка наша зі школи.
Гей, мило згадаєм колись ми той час,
Коли ми до школи ходили,
Як вчили ся піснї, співали їх враз,
Та як ми ті піснї любили!

Хто свого не любить, той зрадник і раб,
Не варта по світї ходити,
А той знов ледащо, нездара і шкраб,
Хто міг, а не хтїв ся учити!
Гей, мило згадаєм колись ми той час,
Як ми тих недбайлів ганьбили,
А ми все спішились, щоб бути на час,
Та як ми ся пильно учили!

Гей, ви, наші милі, школярські часи!
Ми вас не забудем нїколи;

Пісень всіх чудових на два голоси,
Ні нашої мови, ні школи!

Ми все вас згадаєм і в найтяжчий час,
Як то ми до школи ходили;
Як бавились, вчили, співали всі враз,
Як весело, щасно в ній жили.

Павло Кирчів.

———0———

ЧЕМНИЙ ІВАСЬ.

Ой, летіла горлиця через сад
Через сад,
Розпустила пірячко на весь сад.
Гей! на весь сад.

А хтож теє пірячко ізбере,
Ізбере?
А хтож мене з школи домів поведе?
Гей! поведе?

А я теє пірячко ізберу,
Ізберу.
А я тебе з школи домів поведу,
Гей! поведу.

Ой, не будеш відводити ти мене,
Ти мене:
Бо пустий ти собі хлопець, Семене.
Гей! Семене.

Захмарилось і дрібний дощ вже паде,
Вже паде,
Івась собі з школи домів сам іде,
Гей! сам іде.

Дощ вже ллєть ся, і у хмарі вже гре-
[мить,
Вже гремить!
Семенови більш з Івасем не ходить.
Гей! не ходить.

П. Василів.

———0———

РІДНИЙ КРАЙ.

(На нуту: Я нещасний).

Розкішний степ... Убогі села...
Се ти, мій краю чарівний?
Мій рідний край такий веселий,
Мій рідний край такий сумний!

Як часто я в своїх надіях
З тобою, краю мій, живу,
Бо вірю я — не тільки в мріях —
Ти будеш вільним на яву!

Твої сини на всі дороги
Старцями вбогими пішли;
Давно чумацькі круторогі
Вони попродали воли.

— — — — — — — — — —

А всеж надійним вільним жаром
Твої сини вже розпеклись;
О, краю! може не забаром
Ти будеш вільним, як колись.

Розкішний степ... Убогі села...
Се ти, мій краю, чарівний?
Мій рідний край, такий веселий,
Мій рідний край, такий сумний.

Г. О. Чупринка.

———0———

ПРОБУДИ СЯ.

(На нуту: Там на горі крута вежа).

Пробуди ся, встань народе,
Пробудись з твердого сну!
Пробудись, втвори вже очи,
Пробудись хоч в сім віку!

Пробуди ся, скинь кайдани!
Не тобі їх вже носить!
Покажи, що ти зумієш
Без кайдан і ту вже жить.

Лишень раб тепер ся клонить,
Гне і спину і чоло!...
Чей рабом вже досить бути!
Ну, чого ще ждеш? чого?

Встань народе, пробуди ся!
Гей досить вже спюхом буть,

Гей, до діла лиш бери ся,
І зверни на ліпшу путь.

Іван Франко.

———0———

ГЕЙ ГУК МАТИ...

Гей гук мати, гук!
Де козаки йдуть!
Щасливая тая доріженька,
Куда вони йдуть!

Куда вони йдуть,
Там бори гудуть:
Попереду своїх вороженьків
Облавою пруть!

Гей гук матит, гук!
Де козаки пють.
Під білою тою березою
Отамана бють...

Гей ти батьку наш
Отамане наш.
Пливуть річки,, річки кровавії,
Від тебе до нас.

———0———

ТАМ ДЕ НЕБО ГОЛУБІЄ.

(На нуту: Очерет лугом гуде).

Там, де небо голубіє,
Де в степу могила мріє,

Там, де сонечко сія —
Рідна сторона моя!

Там, де луг лежить безкаїй,
Пишно квітами убраний,
Де сріблить ся течія —
Рідна сторона моя!

Там, де річка під горою
Гай осьвіжує водою,
Підлива старе дубя —
Рідна сторона моя!

Де вишневенький садочок
Хилить віти у ставочок,
Гне від ягідок гиля —
Рідна сторона моя!

— — — — — — — —

Де в убогій тебе хаті
Вміють радо привитати,
Й чужа хата мов своя —
Рідна сторона моя!

Сергій П. Шелухин.

———0———

РОЗВИВАЙ СЯ, ОЙ ТИ СТАРИЙ ДУБЕ.

(Народна пісня).

Розвивай ся, ой ти старий дубе,
Завтра мороз буде!

Вибирай ся молодий козаче,
Завтра похід буде.

Я морозу тай не бою ся,
Завтра розівю ся,
Я походу тай не бою ся,
Завтра виберу ся.

Ой, розвив ся, тай у край дороги,
Та дуб зелененький,
Виїзджає тай з України
Козак молоденький.

Ви галочки сизо-перочки,
Підийміть ся в гору,
Ой ви хлопці, славні Запорожці,
Верніть ся до дому.

Ой радіб ми тай підняти ся,
Туман налягає,
Ой радіб ми тай підняти ся,
Гетьман не пускає.

———0———

НАША ХАТКА.

(На нуту: Ішли женці, в поле жати).

Наша хатка невеличка,
Лиш хорімці і сьвітличка.

Над віконцем образочки,
Ціла хатка у садочку.

Хоч нема в нїй срібла, злота,
То є радість і охота.

Татко любий, ненька мила,
Нивка хлїбець уродила.

Як лиш вийду я зі школи,
Гейже, з плугом воли в поле.

Буду поле я орати,
Буду Бога я благати.

Бог же добрий, милостивий,
Благословіть руські ниви.

Ю. Федькович.

———0———

У ДОЛИНЇ СЕЛО ЛЕЖИТЬ.

(На нуту: Очерет лугом гуде).

У долинї село лежить,
Понад селом туман дріжить,
А на горбі край села
Стоїть кузня не мала.

А в тій кузнї коваль клепле,
А в коваля серце тепле,
А він клепле тай співа
Всїх до кузнї іззива:

„Ходїть, люди, з хат і з поля!—
Тут кує́ть ся краща доля!

Ходіть люде по-рану,
Вибивайтесь з туману!"

Та тумани хитають ся,
По-над селом збирають ся,
Розлягли ся по полях,
Щоб затьмити людям шлях.

Щоб закрити їм стежини,
Ті, що в гору йдуть з долини,
В тую кузню, де кують
Ясну зброю замість пут.

Іван Франко.

ПІСНЯ КОСАРІВ.

Ми в луг підем всї з косами
І як станем в ряд,
Луг устелить ся травами,
Скошений під лад;
Кождий з нас сокіл леґінь,
А всї разом як оден.

Як нам коси потупіють,
Поклеплем клевцем;
Руки наші не помлїють.
Скосим луг бігцем;
І тоді аж відпічнем
Як травицю всю зітнем.

Є куди гуляти в полї
Батько наш Трохим;
Дасть нам хлїба, дасть нам соли,
З косами за ним!
А як вийде мати к нам,
Скаже: слава косарям!

Д. М.

———0———

ШКОЛЯРСЬКА СПІВАНКА.

(На нуту: Ой не ходи Грицю).

Ой у лїсї на орісї
Сидить голуб сивий,
Хто учить ся в молодости,
Той буде щасливий.
Стоїть явір над водою
Хитає гилями,
Ой не оден по невчасї
Плаче за лїтами.

Штири воли, як соколи,
Чешуть ся рогами,
Вік хотїв би я прожити
Межи школярами.
Штири воли, як соколи,
Всї штири сивенькі,
Ой минають не вертають
Лїта молоденькі.

Д. М.

КОСАРІ.

(На нуту: Час до дому, час).

Ой там на горі, косять косарі,
А коса ся так звиває,
Все травичка устеляє.
Тра ла, ла, ла, ла, ла!
Тра ла, ла, ла, ла, ла, ла!

Посїдали всї, жваві косарі;
Коси клепають клевцями
Аж лунає долинами.
Тра ла, ла і т. д.

Повставали всї, жваві косарі;
Кождий брусом потягає
В двоє аж коса згинаєсь.
Тра ла, ла і т. д.

Заспівали всї, жваві косарі;
Все стинай, ти косо наша,
Щоб на зиму була паша.
Тра ла, ла і т. д.

Данило Млака.

———0———

БОГ ПРЕДВІЧНИЙ.

Бог предвічний народив ся:
2. Прийшов днесь із небес,
Щоби вздрів люд свій весь
І утішив ся.

В Вифлеємі народив ся:
2. Господь наш, Христос наш
І Пан наш, для всіх нас
Нам народив ся.

Обвістив се Ангел Божий:
2. Наперед пастирям
А потім звіздарям
І земним звірям.

Що за чудо там явилось!
2. Де Христа Невіста
Зродила Пречиста,
Там стала звізда.

А три царі несуть дари
2. До Вифлеєм міста,
Де Діва Пречиста
Сина повила.

Звізда їм ся обявила:
2. В дорозї о Бозї —
При волї, при ослї —
Їм ознаймила.

Ви три царі, де ідете?
2. Ми ідем в Вифлеєм
З желанєм, з спокоєм
І повернем ся.

Иншим путем повернули —
2. Злобного поганця,

Ірода лукавця
Зовсім минули.

Йосифови Ангел мовить:
2. Малую Дитину
І Матір невинну
Нехай хоронить.

„Слава Богу!” заспіваймо:
2. Честь Сину Божому
І Пану нашому
Поклін віддаймо.

———0———

НЕБО І ЗЕМЛЯ.

Небо і земля, 2. нині торжествують.
Ангели й люди 2. весело празнують:

2. Хритос родив ся; Бог воплотив ся,
Ангели співають, царіє витають,
Поклін віддають, пастиріє грають,
Чудо, чудо! повідають.

Во Вифлеємі 2. весела новина:
Чистая Діва 2. породила Сина!
2. Христос родив ся, і т. д.

Слово Отчеє 2. взяло на ся тіло:
В темряві земній 2. сонце засвітило.
2. Хритос родив ся, і т. д.

Ангели служать 2. своєму Королю,
І у вертепі 2. творять Єго волю.
2. Хритос родив ся, і т. д.

Славні три царі 2. зі всходу приходять,
Смирну і ливан 2. золото приносять.
2. Хритос родив ся, і т. д.

Царю і Богу 2. дари сї віддають,
Пастирі людям 2. все розповідають.
2. Хритос родив ся, і т. д.

І ми во плоти 2. Богу поклін даймо;
„Слава во вишних" 2. Єму заспіваймо.
2. Хритос родив ся, і т. д.

НОВА РАДІСТЬ СТАЛА.

Нова радість стала, яка не бувала:
Над вертепом звізда ясна світлом засияла.

Де Христос родив ся, з Діви воплотив ся,
Як чоловік пеленами убого повив ся.

Ангели співають, славу честь звіщають,
На небеси і на земли мир проповідають.

Давид виграває, в гусли ударяє,
Милозвучно і предивно Бога вихваляє.

Тому заспіваймо, Христа прославляймо,
Із Марии рожденного в покорі благаймо:

Просимо Тя Царю, небесний Владарю,
Даруй літа щасливії сему господарю!

В мирі проводити, Тобі угодити,
І з Тобою в царстві Твоїм во вік віків жити!

———0———

ПІСНЯ ЛЇНИВОГО.

(На нуту: Добрий вечер дївчино)

Ще здає ся і нічка не пройшла
Як до мене матуся вже прийшла.

Уставай же, Івасю, уставай,
Та скоренько до школи ся збирай!

А менї ся щось снило у той час,
Нїби якісь гостї є нинї в нас.

Дають менї яблока і грушки,
Медяники, орішки, пампушки.

Не доснив ся сон любий і пропав, —
Ох чомуж я хоч трохи ще не спав.

Хто видумав ту школу і нащо?
І для кого і кому і пощо?

Болить мене від книжок вже плече,
Й в серединї щось мене аж пече.

Скажу мамі, що нинї нездоров,
Тай до школи не піду собі знов.

Нема в мене охоти до книжок, —
Я-б зїв собі смачненький пиріжок.

А потім би все бігав по дворі,
Та страшив би всї мухи й комарі.

На дерево полїз би, на сам чуб,
Чи осика булаб се, чи то дуб.

А учитись — аж млїє голова,
Запамятуй ті ріжні всї слова.

А там бій ся, щоб блуда не зробив,
Щоби книжки в дорозї не згубив.

Як весело тогдиб ся нам жило.
Колиб школи на сьвітї не було.

Колиб можна все спати кілько рад,
От тогдиб то був в сьвітї добрий лад.

Щоб роботи не було нї на лік,
Щоби хто там пампушечки добрі пік.

Тай до рота щоби самий ще подав,
Я би тодї цїлу днину лиш снїдав.

МАРШ ГАЙДАМАКІВ.

Ми Гайдамаки, ми всі однакі,
Ми ненавидим чужеє ярмо:
Йшли діди на муки підем і правнуки,
Ми за народ житя своє дамо.

Світом забуті, в кайдани скуті,
Випєм ту чашу повну вже у щерть:
Бо за ту єдину, Неньку Україну
Готові ми на муки і на смерть.

Знай лютий враже, сотня поляже,
Тисяч натомість стане до борби,
І з кайдан, з недолї, до житя на волї
Повстануть знов подоптані раби.

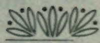
Наша присяга: правда, відвага,
Пімста за кривди люта і страшна! —
Бо ми, гайдамаки, местники однакі,
Що нам і смерть за правду не страшна.

ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА...

Ще не вмерла Україна і слава, і воля,
Ще нам, братя молодії, усьміхнеть ся доля!
Згинуть наші вороженьки, як роса на сонці,
Запануєм і ми братя у своїй сторонці!
Душу тіло ми положим
За нашу свободу—
І покажем, що ми, братя,
Козацького роду!

Наливайко, Залізняк і Тарас Трясило
Кличуть нас ізза могил на святеє діло.
Ізгадаймо славну смерть лицарства-козац-
[тва,
Щоб не втратить марно нам свойого юнац-
[тва.
Душу тіло ми положим і т. д.

П. П. Чубинський.

ЗМІСТ